

**ВИЩА КВАЛІФІКАЦІЙНА КОМІСІЯ СУДДІВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА ШКОЛА СУДДІВ УКРАЇНИ**

Адреса: вул. Жилянська, 120 А, м. Київ, 01032
Тел/факс: +38 044 597 09 30; e-mail: info@nsj.gov.ua
Код ЄДРПОУ 37451388

23 ВЕР 2021 № *16-05/1872*
на № 26098/0/9-21 від 09.09.2021

В. о. Голови
Вищої ради правосуддя
Маловацькому О. В.
м. Київ, вул. Студентська, 12-А

Щодо Щорічної доповіді

Шановний Олексію Володимировичу!

На Ваш лист від 09.09.2021 № 26098/0/9-21 щодо висловлення позиції у рамках обговорення Щорічної доповіді за 2020 рік «Про стан забезпечення незалежності суддів в Україні» (далі –Щорічна доповідь) повідомляємо таке.

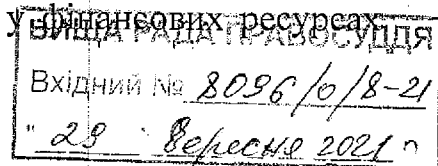
Щорічна доповідь відповідає поточним проблемам судової системи у 2020 році. У доповіді аналізуються, як позитивні зміни, так і обмеження, через які важливі питання функціонування судової системи залишаються нерозв'язаними.

Зокрема у доповіді висвітлюються вкрай важливі питання:

- стану забезпечення судів кадрами;
- забезпечення судової гілки влади ресурсами;
- утворення нової мережі судів;
- законодавчого врегулювання особливостей реалізації Національним агентством з питань запобігання корупції повноважень стосовно суддів;
- виконання рішень Європейського суду з прав людини щодо питань, пов'язаних із незалежністю та неупередженістю судової влади;
- випадків втручання у діяльність судді або суду;
- удосконалення дисциплінарних процедур;
- суддівської освіти як невід'ємного елементу незалежності судді.

Окремої уваги надається конкретним правовим положенням **запропонованих** змін до законодавства з точки зору дотримання принципу незалежності судової влади (удосконалення процедури формування та діяльності органів суддівського врядування, кадрове забезпечення судів тощо).

Справедливо звертається увага на проблему недостатнього фінансування системи правосуддя. Так, рівень задоволення потреби у фінансових ресурсах

становить всього 64,4 % (найменше із 2017 року, у 2017 році цей показник становив 79,1 %, у 2018 – 77,9 %, у 2019 – 69,5 %). У зв'язку з недостатнім рівнем фінансування гостро постає питання забезпечення судів приміщеннями, які відповідали б вимогам щодо здійснення правосуддя. Лише 22 % загальної кількості судів розташовано у приміщеннях, що за основними характеристиками максимально наближені до належного приміщення.

Вищою радою правосуддя здійснено узагальнення практики щодо звернень суддів про втручання у професійну діяльність і напрацьовано рекомендації щодо того, яку поведінку не варто вважати втручанням, а яка поведінка вважається такою. Протягом 2020 року Вищою радою правосуддя розглянуто 350 повідомлень (з урахуванням тих, що надійшли в попередні періоди), з яких 27 % (93) – обґрунтовані повідомлення суддів про втручання у професійну діяльність суддів щодо здійснення правосуддя, які були розглянуті з ухваленням рішень про вжиття заходів реагування, а 73 % (257) повідомлень – з ухваленням рішення про затвердження висновків про відсутність підстав для вжиття заходів. Вища рада правосуддя вказує, що подання учасниками судового процесу дисциплінарних скарг на дії судді, звернення учасників судових справ до правоохоронних органів щодо вчинення суддею злочинів під час здійснення правосуддя є законним правом осіб і не може свідчити про тиск на суддю. Зловживання учасниками судових справ процесуальними правами не потребує реагування Вищої ради правосуддя.

Схвальної оцінки заслуговує включення до Щорічної доповіді розділу «Висновки», в якому по суті передбачено перелік конкретних рекомендацій, які окреслюють основні проблемні питання та можливі шляхи їх вирішення.

Зокрема, заслуговують на підтримку наступні рекомендації щодо :

- внесення змін до Регламенту Верховної Ради України в частині врахування позицій, висловлених у консультативних висновках Вищої ради правосуддя; розміщення консультативних висновків в електронній формі на сайті парламенту;
- надання Вищій раді правосуддя права на звернення до Конституційного Суду України для забезпечення більш ефективного виконання повноважень у сфері відстоювання суддівської незалежності та її гарантій.

Водночас не може бути підтримана пропозиція щодо надання Вищій раді правосуддя права законодавчої ініціативи, оскільки остання не відповідає Конституції України. Процес ініціювання та ухвалення законів за своєю природою є політичним. Вища рада правосуддя не є і не може бути суб'єктом політичного процесу. Відтак наділення її правом законодавчої створить умови для політизації діяльності Вищої ради правосуддя та поставить під сумнів її незалежність.

Поряд із висвітленими у Щорічній доповіді ключовими питаннями щодо нормативно-правового забезпечення у сфері правосуддя, стану дотримання гарантій незалежності суддів, вжиття Вищою радою правосуддя заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя, доцільно також відреагувати на існуючі та нові виклики у судовій системі, а саме:

– вжиті на державному рівні зусилля щодо вирішення кадрового дефіциту в судах, зокрема щодо формування конкурсної комісії з добору кандидатів на посаду члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, перспективи відновлення процедур кваліфікаційного оцінювання суддів та добору кандидатів на посаду судді, проведення спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді в рамках нового добору;

– завершення реформування законодавства про судоустрій і статус суддів у зв'язку із визнанням неконституційними деяких положень Закону України “Про судоустрій і статус суддів”; недопущення внесення до судоустрійного законодавства положень, що підривають незалежність суддів та ставлять під сумнів авторитет судової влади; обов'язковості ухвалення Верховною Радою України окремого процедурного рішення під час розгляду з законодавчому процесі консультативних висновків Вищої ради правосуддя щодо законопроектів з питань судоустрою і статусу суддів; ухвалення Верховною Радою України рішення (у формі окремої постанови) за результатами розгляду Щорічної доповіді про стан забезпечення незалежності суддів в Україні;

– розширення технічної/модульної спроможності ЄСІТС та вжиті ВРП і ДСА заходи для її практичної реалізації;

– необхідності невідкладного розблокування дисциплінарних процедур шляхом внесення змін до Закону України “Про Вищу раду правосуддя” (на період до створення служби дисциплінарних інспекторів).

Окремою темою для висвітлення має стати блок питань відновлення у 2022 році належного фінансування заходів суддівської освіти, яке було суттєво скорочене у 2021 році у зв'язку із перерозподілом бюджетних видатків на користь фінансування оплати праці працівників апаратів судів, та передбачення в Державному бюджеті України видатків на спеціальну підготовку кандидатів на посаду судді у 2022 році включно з відповідним стипендіальним фондом.

З повагою

Ректор

М. В. Оніщук